

Turisme d'observació de balenes

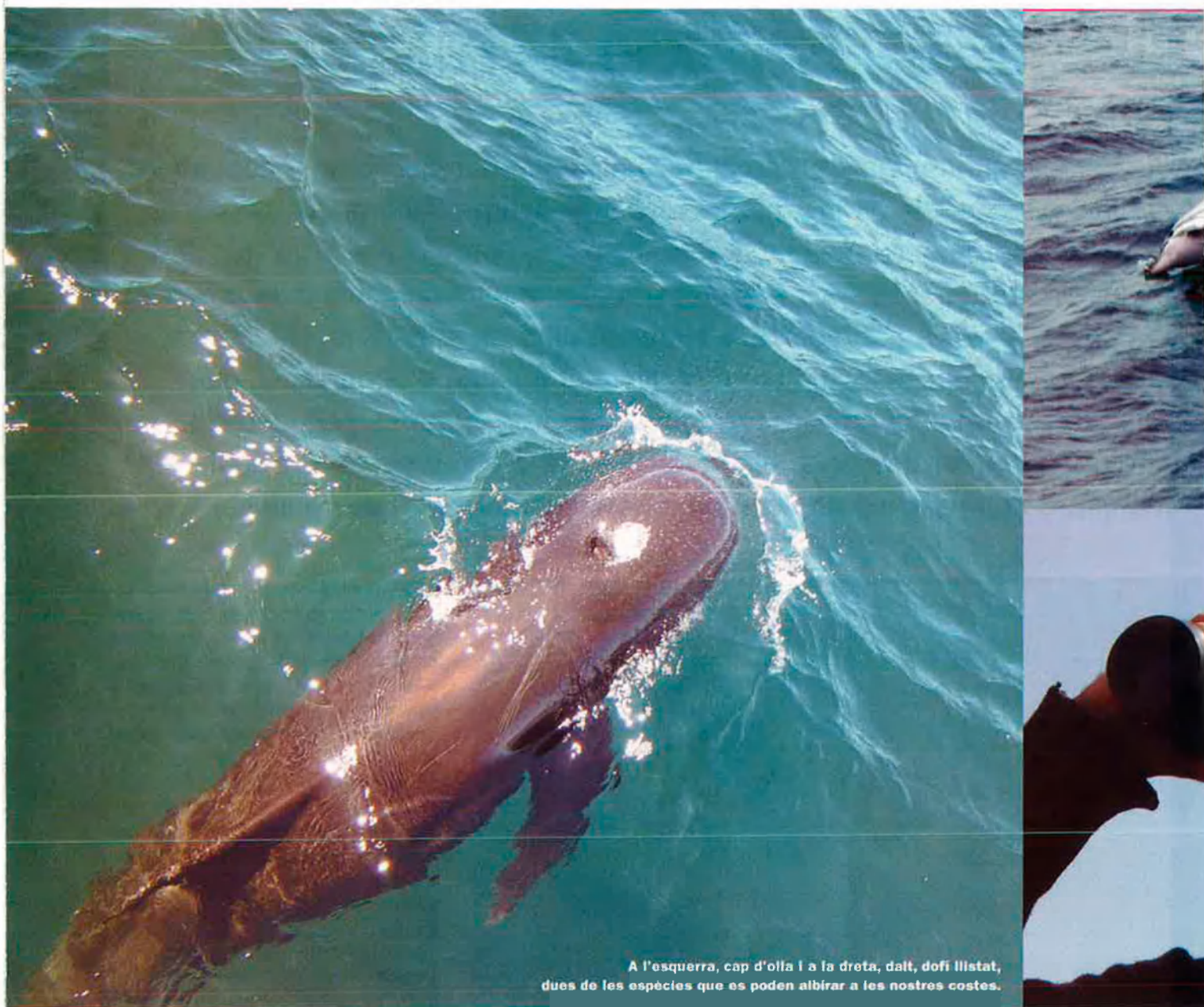
Els cetacis són animals en perill d'extinció que han aconseguit commoure l'opinió pública: els dofins, per la seva intel·ligent simpatia, els catxalots i rorquals per la seva magnitud sobrehumana, l'orca per la seva ferocitat mítica..., i tots per la seva fragilitat evident: la contaminació dels oceans i la pesca abusiva i no selectiva els posa difícil la supervivència. Però a aquestes amenaces, avui hem d'afegir-hi el turisme d'observació, que a la Mediterrània funciona a les zones més freqüentades pels cetacis. El que podria ser una bona eina educativa té efectes perversos sobre els mamífers marins si no es practica sota un estricte codi de conducta.

A la Mediterrània viuen tretze espècies de cetacis, i com ha passat en altres països, ha crescut una oferta de vaixells que brinden l'oportunitat de trobar-se cara a cara amb un grup de dofins mulars o bé de sentir l'esbufegada d'un rorqual només a 10 metres de proximitat. L'albirament de cetacis o *whale watching* és una activitat tan antiga com la pesca de balenes. Una de les tasques més importants a bord dels antics baleners era la localització dels animals des del punt més elevat de l'embarcació per perseguir-los i caçar-los. Avui, l'albirament té una finalitat científica i educativa, i es realitza des d'embarcacions per a l'estudi de cetacis o el turisme d'observació, en els llocs més freqüentats per aquests animals. Alguns països tradicionalment baleners, com Noruega o les illes Açores, a Portugal, han reconvertit la seva activitat pesquera en una pròspera indústria de *whale watching*.

A la Mediterrània, la zona on hi ha més circulació de cetacis i, per tant, una major oferta de turisme d'observació és l'estret de Gibraltar, per on moltes espècies —com dofins, catxalots i orques— entren i surten cap a l'oceà Atlàntic. Aquest trànsit és aprofitat per les embarcacions que cerquen exemplars per mostrar-los de prop al públic. És sens dubte una activitat molt educativa —veure un catxalot a

Els salts dels dofins, sempre espectaculars, són un dels atractius més apreciats pels turistes.

MANUEL GAZO - ORAM

A l'esquerra, cap d'olla i a la dreta, dalt, dofí llistat, dues de les espècies que es poden albirar a les nostres costes.

A l'estat espanyol no hi ha cap llei que reguli una activitat tan recent com el turisme d'observació de cetacis. Només les illes Canàries disposen d'una norma que estableix un codi de conducta

pocs metres pot ajudar a interessar-se per la seva preservació—, però té efectes sobre les poblacions de cetacis, que es veuen sotmeses a l'estrès de la persecució. I aquesta pressió pot, per exemple, provocar desplaçaments de

les poblacions de zones òptimes a zones no tan òptimes però menys freqüentades, o fins i tot a l'abandonament de les cries per les mares.

A l'estat espanyol no hi ha cap llei que reguli el turisme d'observació de

cetacis. Només les illes Canàries disposen d'un decret sobre aquesta activitat promulgat l'any 1995 i modificat el 2000, que obliga les empreses d'observació de cetacis a complir un codi de conducta, així com a dur a bord professionals de l'albirament coneixedors de les espècies. Altres països com l'Uruguai i l'Argentina disposen de lleis molt avançades, i han vist en els cetacis l'oportunitat de desenvolupar un nou tipus de turisme sostenible.

La indústria de l'albirament és recent, a la Mediterrània tot just comença. A l'àmbit internacional ha crescut a mesura que ho feia la consciència que ani-

MANUEL GAZO - CRAM / CRAM

Balena a la vista!

Algunes empreses i iniciatives per acostar-se als cetacis:

MarViva. Sortides en veler des del port de Mataró per anar a veure cetacis (primavera i tardor). marviva@marviva.org.

Firmm (sortides des de Tarifa). Carrer Pedro Cortés, 3. Telèfon: 956 627 008.

Turmares (sortides des de Tarifa). www.turmares.com. Telèfon: 956 680 741.

Whale Watch España. Sortides des de Tarifa. Avinguda de la Constitución, 6, Tarifa. whalewatchtarifa@whalewatchtarifa.net. Telèfon: 956 682 247.

Rafael Verdera. Vacances a la mar pel golf de Lleó, Ligúria i mar Balear. Moll Vell, 6-J. 07012 Palma de Mallorca. www.rafael-verdera.com. Telèfon: 609 602 827.

Cetaceos&Navegación. Rutes per Mediterrani (sortides des de Mazarrón). Carrer Concha Candau, 2. Mazarrón. Telèfon: 616 214 879 / 968 153 808.

Cien por cien deporte (sortides des de Tarifa). www.cienporciendeporte.com. info@cienporciendeporte.com. Telèfon: 678 487 977.

Sociedad de Historia Natural del Mar. Organitza sortides de sis dies per a l'albirament de cetacis (sortides des de Palma de Mallorca). www.shndelmar.org. navegaciones2005@shndelmar.org.

MANUEL GAZO - CRAM

mals com les balenes són més valuosos vius que morts. El turisme d'observació va néixer a Califòrnia cap als anys setanta del segle XX, i als anys vuitanta començà a desenvolupar-se ràpidament a països com Austràlia, Nova Zelanda, les illes Canàries o Japó. Actualment, aquesta indústria aporta més de 1.000 milions de dòlars a l'economia anual dels estats costaners de tot el món, i atrau més de 9 milions de turistes cada any en gairebé noranta països.

Un codi de conducta. El turisme d'observació pot ser una activitat sostenible i educativa i produir importants ingressos a les zones costaneres

Banc d'albiraments

El Programa de Conservació dels Mamífers Marins del Centre de Recuperació d'Animals Marins (CRAM) de Premià de Mar (Maresme) disposa d'un banc d'albiraments, on es recullen els anomenats "albiraments oportunistes", realitzats pels usuaris de la mar, mercants, navegants o pescadors. Les informacions no són irrellevants: permeten conèixer millor les zones on es troben els cetacis i la seva estacionalitat. Qualsevol persona que vagi per la mar i vegi un cetaci pot emplenar el full d'albiraments que es troba a la web del CRAM, on es demanen dades com la data, l'hora, la posició, el nombre d'exemplars, la presència o no de cries i l'estat de la mar. www.cram.es.

si es fa d'acord amb un codi de conducta, sense posar en perill les poblacions de cetacis. Aquest codi és aplicable a tots els usuaris de la mar que intencionadament o fortuïtament es trobin amb grups de cetacis. Generalment, els cetacis tenen curiositat per les embarcacions i s'hi acosten. És freqüent topar-se amb grups de dofins que es posen a la proa d'una embarcació i es desplacen amb aquesta una bona estona, o veure individus o grups de cetacis a certa distància, sobretot si hi ha bona mar i es disposa de prismàtics. En aquests casos, hi ha unes normes de sentit comú que s'han de complir per respectar-los:

— Mantenir sempre una distància de seguretat i no banyar-se amb ells, ja que es tracta d'espècies salvatges.

— No tallar la trajectòria de navegació d'un grup de cetacis, acostar-s'hi sempre de costat.

— No allargar el temps de seguiment.

— Si l'aproximació es realitza des d'un vaixell a motor, reduir la velocitat o considerar la possibilitat de desconnectar-lo.

— No donar-los menjar, ni cridar.

— No acostar-se a un grup de cetacis si hi ha cries o individus molt joves.

Marga Font